

Частина 2



ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ

збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих вчених

Тернопіль
2025

УДК 336:657:364(477)
ISBN 978-966-654-798-2

**Всеукраїнська науково-практична конференція
студентів і молодих вчених**

**«ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ»**

м. Тернопіль, 27 травня 2025 р.

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Андрій КІЗИМА, декан факультету фінансів та обліку ЗУНУ, к.е.н., доцент

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Володимир ГОРИН, заступник голови, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Зоряна ЛОБОДИНА, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Ірина ОМЕЦІНСЬКА, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування;

Світлана САВЧУК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Ірина ФЕДОРОВИЧ, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу;

Марія ШЕСТЕРНЯК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансового контролю та аудиту.

*Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні
Вченої ради факультету фінансів та обліку ЗУНУ
(протокол № 7 від 26 травня 2025 р.).*

Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 2. Тернопіль: ЗУНУ, 2025.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків» об'єднує результати досліджень вітчизняних науковців, здобувачів вищої освіти та практиків, присвячені актуальним проблемам розвитку фінансів та обліку. У виданні розглянуті теоретичні та прикладні аспекти функціонування публічних фінансів, розвитку фінансової грамотності населення, трансформації обліково-аудиторської діяльності, сучасного стану та тенденцій розвитку фондового, банківського і страхового ринків. Особливу увагу приділено питанням соціального забезпечення в умовах соціально-економічної нестабільності. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, викладачів, студентів економічних спеціальностей, фахівців у сфері фінансів, обліку та публічного управління.

За редакцію, зміст і достовірність даних, а також встановлення фактів плагіату матеріалів, розміщених у збірнику конференції, відповідальність несуть автори та наукові керівники.

© ЗУНУ, 2025

ЗМІСТ

<i>Баран Ярослав</i> ВПЛИВ ДЕМОГРАФІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ УКРАЇНИ.....	6
<i>Дембна Лаура</i> ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	9
<i>Долюк Алла, Брацлавець Артем</i> СОЦІАЛЬНА РОБОТА У СФЕРІ МОЛОДІЖНОГО ДОЗВІЛЛЯ.....	12
<i>Кізима Тетяна, Гавчик Тетяна, Газилишин Олег</i> ФІНАНСУВАННЯ ПЕРЕДВИБОРНОЇ АГІТАЦІЇ НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	15
<i>Кізима Тетяна, Косюк Тереза</i> КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	18
<i>Кізима Тетяна, Салабан Галина</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	21
<i>Кізима Тетяна, Стефанко Вікторія</i> НОВЕЛИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПАРТНЕРСТВА МІЖ ПУБЛІЧНИМ І ПРИВАТНИМ СЕКТОРАМИ.....	24
<i>Кізима Тетяна, Фундигус Сергій, Охотницький Максим</i> ФІНАНСУВАННЯ СФЕРИ ОБОРОНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	28
<i>Кульчицька Надія</i> ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ КЛАСТЕРНИХ ІНІЦІАТИВ.....	31
<i>Ластовицький Вадим</i> ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС.....	33
<i>Луцик Анатолій, Титор Володимир, Вакуліч Іван</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ ПОКРАЩЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	36
<i>Наконечний Володимир</i> СУЧАСНА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ПРИНЦИПИ.....	38
<i>Омецінська Ірина, Романів Ольга</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	41
<i>Погребняк Ольга</i> ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ.....	43
<i>Садовська Ірина</i> ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ВПЛИВ НА ЕВОЛЮЦІЮ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	46
<i>Ткачик Федір, Сербін Олексій</i> ФІСКАЛЬНА ТА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	48
<i>Буковський Микола</i> ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РЕЗИЛЬЄНТНИЙ ТА МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ.....	51
<i>Труфанов Олексій, Смалюк Олег</i> ГЛОБАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	54
<i>Жабак Олег, Кекіш Ігор</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ЧИННИК ЗРОСТАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ	57
<i>Шевчук Антон</i> ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	61
<i>Туз Роман</i> ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	63

<i>Повх Марія</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ОЦІНКА.....	66
<i>Кавара Вікторія</i> ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ТА СТРУКТУРА ІНВЕСТИЦІЙ У ТУРИЗМ УКРАЇНИ.....	69
<i>Двуліт Зоряна</i> СУТНІСТЬ І РОЛЬ ВЛАСНИХ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	72
<i>Перцева Катерина</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИНИКНЕННЯ МИТНИХ ДЕЛІКТІВ.....	74
<i>Гусак Софія</i> ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗІВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	76
<i>Пенцак Віталій</i> ВПЛИВ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА ФІСКАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	78
<i>Михальчук Аліна</i> НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	81
<i>Нагайовський Сергій</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ.....	84
<i>Кириленко Ольга, Гринчук Марія</i> РОЛЬ ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЇХ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ.....	87
<i>Фрицький Володимир</i> ФІНАНСОВО-ОБЛІКОВІ ЗАСАДИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ У ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	90
<i>Маращ Анатолій</i> ПОСЛУГИ ПРАВОПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ ЯК СКЛАДОВА ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	92
<i>Васильчук (Рибачук) Ірина</i> ФІНАНСОВА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ГРОМАД: СТРАТЕГІЯ РОЗШИРЕННЯ ПОДАТКОВОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	97
<i>Тесунова Анна</i> ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ..	99
<i>Новосад Андрій</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	103
<i>Філіпець Василь</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ І КЛАСИФІКАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	106
<i>Сень Оксана</i> ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	109
<i>Золота Галина</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	114
<i>Коломийчук Наталія, Вовканич Юрій</i> ТЕОРІЇ БОРГОВОГО ФІНАНСУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВИ.....	118
<i>Марцінів Христина</i> ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	122
<i>Чіпак Дмитро</i> ПЕРСПЕКТИВНІ ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЇ.....	125
<i>Коваль Світлана, Петричко Михайло</i> ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	130
<i>Коваль Світлана, Палюх Владислав</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОДАТКІВ ТА ЇХ РОЛЬ У НАПОВНЕННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	133
<i>Коваль Світлана, Петричко Михайло</i> ПЕРСПЕКТИВИ ЗРОСТАННЯ ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ.....	137
<i>Вишинський Мирон</i> КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ..	141

<i>Мартинівський Олександр</i> МИТНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	143
<i>Климів Уляна</i> ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ.....	145
<i>Шарий Павло</i> РИЗИКИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ.....	148
<i>Білик Валентин, Федак Юрій</i> ПАРТНЕРСЬКІ МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ: ДЕРЖАВНИЙ, МУНІЦИПАЛЬНИЙ ТА ПРИВАТНИЙ СЕКТОРИ.....	150
<i>Чижмарь Анастасія</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	154
<i>Шевчук Антон, Кучмії Мар'яна</i> ФІНАНСОВА БАЗА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ.....	157
<i>Гевко Павло</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ ТА ФОРМУВАННЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	159
<i>Островська Любов</i> ТЕОРЕТИЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ.....	162
<i>Кириленко Ольга, Малиняк Роксолана</i> ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ.....	167
<i>Плецан Сніжана</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ.....	170
	174

Світлана Коваль

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Владислав Палюх

студент гр. ФФ-21,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОДАТКІВ ТА ЇХ РОЛЬ У НАПОВНЕННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Соціально-економічний зміст податків і зборів полягає в тому, що вони виступають головним інструментом формування фінансових ресурсів держави та місцевого самоврядування, а також засобом перерозподілу доходів між різними секторами економіки з метою забезпечення суспільних потреб і реалізації соціально-економічної політики. Податки і збори є формою обов'язкових платежів, що виражають економічні відносини між державою та платниками і ґрунтуються на принципах справедливості, рівності, економічної доцільності та стабільності. Їх соціальний зміст виявляється у забезпеченні соціальної солідарності, фінансуванні суспільних благ і послуг, підтриманні соціальної рівноваги, тоді як економічний зміст проявляється у впливі на виробничу, інвестиційну та споживчу поведінку суб'єктів господарювання, формуванні стимулів до розвитку або стримування окремих галузей економіки.

Склад податкової системи України охоплює загальнодержавні та місцеві податки і збори, кожен з яких має визначене законодавством економічне призначення. До загальнодержавних належать: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, мито, рентні платежі, екологічний податок та інші надходження, частина яких спрямовується до місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України. Місцеві податки і збори: податок на майно (земельний, транспортний, на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та єдиний податок, які забезпечують формування власної дохідної бази територіальних громад і визначають рівень їх фінансової самодостатності.

Роль податків і зборів у наповненні місцевих бюджетів є визначальною, оскільки саме вони формують основну частину доходів місцевого рівня, створюють фінансові передумови для виконання громадою своїх повноважень і забезпечення соціально-економічного розвитку території [3]. ПДФО є головним джерелом наповнення місцевих бюджетів, адже відображає рівень ділової активності, зайнятості населення та офіційного доходу громадян. Значну роль відіграє також єдиний податок, що забезпечує підтримку малого бізнесу і водночас наповнює місцеві бюджети [2]. Місцеві податки на майно сприяють підвищенню ефективності використання земельних ресурсів і нерухомості, а акцизний податок із роздрібною торгівлю підсилює податкову базу громад.

Таким чином, податки і збори виконують не лише фіскальну, а й стимулюючу функцію, впливаючи на економічну поведінку суб'єктів

господарювання, розвиток підприємництва, інвестиційний клімат і соціальну стабільність у регіонах. Ефективна організація податкової системи, належне адміністрування надходжень і раціональний розподіл податків між рівнями бюджетної системи сприяють зміцненню фінансової основи місцевого самоврядування, забезпеченню бюджетної стійкості та підвищенню якості публічних послуг для населення.

Податок як економічна категорія відображає об'єктивні суспільно-економічні відносини між державою та платниками щодо примусового вилучення частини створеного національного доходу з метою формування централізованих фінансових ресурсів для виконання функцій держави та задоволення суспільних потреб [4]. Його сутність полягає у перерозподілі вартості між різними учасниками економічної системи, що забезпечує фінансове підґрунтя функціонування державних інститутів, стимулює або стримує економічну активність і впливає на соціально-економічну рівновагу в суспільстві.

Аналіз наведених у таблиці 1. наукових підходів свідчить про наявність кількох основних груп трактувань економічного змісту податків.

1. *Класичний підхід – податок як плата за послуги держави.* До цієї групи належать погляди А. Сміта, С. Баруліна, А. Соколова, В. Опаріна та Дж. Мілля. У їхніх працях податок розглядається як своєрідна «ціна» за отримання суспільних благ і державних послуг, необхідних для функціонування економіки та суспільства. Такий підхід акцентує на еквівалентності взаємовідносин між державою та громадянами: податок є платою за захист, безпеку, правопорядок, інфраструктуру й інші суспільні блага. Цей підхід відображає ранні концепції фіскальної держави, у межах яких головною метою податку – забезпечення утримання державного апарату та виконання базових функцій держави.

2. *Перерозподільний підхід – податок як форма вилучення частини доходу на користь держави.* Його представниками є Д. Рікардо, А. Соколовська, В. Федосов, В. Бусел і норми Податкового кодексу України. В основі цього підходу лежить уявлення про податок як економічний механізм перерозподілу доходів між секторами економіки, соціальними групами та територіями з метою фінансування суспільних потреб. Податок трактується як об'єктивний інструмент забезпечення рівноваги у розподілі ресурсів, що сприяє формуванню фінансової системи держави. Цей підхід є домінуючим у сучасній українській фінансовій науці та законодавстві, оскільки саме через податкові надходження держава реалізує функції економічного регулювання, соціального захисту та розвитку територій.

3. *Примусовий підхід – податок як форма обов'язкового стягнення коштів.* До цієї групи належать визначення К. Р. Макконнелла і С. Л. Брю, Е. Селігмана, М. Фрідмена, М. Орлова та А. Олександрова. Вони підкреслюють примусовий характер податків як владного, одностороннього акту держави, який не має безпосередньої компенсації для платника. Такий підхід розглядає податок як необхідний, але нееквівалентний елемент економічних відносин, що базується на примусі, а не на добровільному обміні. У його межах акцент робиться на функції

фіскального примусу й на тому, що держава здійснює вилучення частини доходів не як послугу, а як суспільний обов'язок громадян і підприємств.

Таблиця 1

Класичні та сучасні підходи до визначення економічного змісту податків [1]

Автор	Визначення податків	Ключове значення
А. Сміт	Справедлива ціна народу за плату державних послуг.	Плата за послуги держави
Д. Рікардо	Частина продукту землі і праці, яка знаходиться в розпорядженні уряду	Перерозподіл на користь держави
А. Соколовська	Частина багатства, яку громадяни дають державі і місцевим органам влади для задоволення колективних потреб.	Перерозподіл на користь держави
С. Барулін	Своєрідна ціна монополістичної купівлі–продажу послуг держави при виконанні нею своїх функцій.	Плата за послуги держави
К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю	Примусова сплата уряду домашніми господарствами або підприємствами грошових коштів (послуг, товарів), яка не є штрафом, накладеним державою (судом) за незаконні дії.	Примусове стягнення коштів
Е. Селігман	Примусовий збір, що справляється державою з окремої особи для покриття видатків, спричинених загальнодержавними потребами безвідносно до вигід платника такого податку.	Примусове стягнення коштів
М. Фрідмен	Примусові збори, що стягуються на користь держави чи суспільства.	Примусове стягнення коштів
М. Орлов, А. Олександров	Примусове відчуження частини національного доходу трудящих мас на утримання буржуазного апарату.	Примусове стягнення коштів
В.М. Федосов	Підсистема виробничих відносин, які виникають на стадії розподілу в процесі розширеного відтворення, мають вторинний, похідний, перерозподільний характер.	Перерозподіл на користь держави
А. Соколов	Збір, який вилучається державною владою для покриття витрат чи досягнення цілей економічної політики.	Плата за послуги держави
В. Опарін	Обов'язкові, нееквівалентні, неповоротні, нецільові, регулярні платежі юридичних та фізичних осіб державі, призначені для фінансового забезпечення реалізації її функцій.	Плата за послуги держави
Дж. Мілль	Плата підприємств за сприятливі умови господарювання з боку держави.	Плата за послуги держави
В. Бусел	Обов'язковий грошовий збір, що стягується органами влади з фізичних та юридичних осіб у бюджетну систему за ставкою, встановленою в законодавчому порядку.	Перерозподіл на користь держави
Податковий кодекс України	Обов'язковий безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України.	Перерозподіл на користь держави

Узагальнення наведених підходів дозволяє зробити висновок, що податок як економічна категорія має багатовимірний характер і поєднує в собі елементи плати, примусу та перерозподілу. Класичні теорії зосереджуються на еквівалентному характері податку як плати за послуги держави, що відповідає початковим етапам становлення ринкових економік. Неокласичні та сучасні

підходи – на перерозподільній і регулюючій ролі податків, які розглядаються не лише як джерело наповнення бюджету, а й як інструмент соціально-економічного балансу, стимулювання розвитку та забезпечення державних функцій.

Таким чином, у сучасній фінансовій науці податок доцільно визначати як обов'язковий, нееквівалентний, безповоротний платіж, що здійснюється з метою формування публічних фінансів і забезпечення реалізації державних і суспільних функцій, поєднуючи у собі риси як примусового вилучення, так і справедливої участі кожного громадянина у фінансуванні спільних потреб.

Список використаних джерел:

1. Бюджетна система: Підручник. за ред. д.е.н., професора В. Г. Дем'янишина, д.е.н., професора О. П. Кириленко та д.е.н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 626 с.
2. Коваль С. Л., Сидор І. П. Роль місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку територіальної громади в умовах війни та у післявоєнний період. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 96–102. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/67>
3. Сидор І. П., Коваль С. Л. Сталий розвиток територій та фінансова спроможність громад: сучасні виклики і перспективи. *Модерні фінанси: глобальні виклики і сучасні тренди*. Монографія / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2024. С. 322-337.
4. Сидор І. П., Корнацька Р. М. Загальнодержавні податки і збори в контексті наповнення місцевих бюджетів. *Інноваційна економіка*. 2018. № 3-4. С. 126-133. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/36453>